

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำนวน 222 คน ซึ่งสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นจากกลุ่มประชากรตามสัดส่วนของแต่ละโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้เป็นเครื่องมือที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง ซึ่งถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการ ปัญหาและข้อเสนอแนะ ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยได้รับแบบสอบถามคืนครบตามจำนวน 222 ชุด นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ร้อยละ และความถี่ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ผลการศึกษสรุปได้ดังนี้ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 65.77 มีตำแหน่งเป็นครูผู้สอน ร้อยละ 73.43 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 61.71 มีอายุราชการ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 82.88 และวุฒิการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 85.14 ส่วนสภาพการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ พบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย มีส่วนร่วมในการชี้แจงทำความเข้าใจโครงการ มีส่วนร่วมส่งเสริมให้ครูได้เข้าใจหลักสูตร มีส่วนร่วมในการจัดให้มีเอกสารหลักสูตร มีส่วนร่วมในการเสนอแนะจัดชั้นเรียน มีส่วนร่วมในการจัดสถานที่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมเสนอแนะการจัดตารางสอน มีส่วนร่วมเสนอแนะการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตร ในขณะที่มีครูเพียงส่วนน้อยไม่มีส่วนร่วมและไม่แน่ใจว่าตนเองมีส่วนร่วม

ในขณะที่สภาพการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในงานวัดผลและประเมินผล พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย มีส่วนร่วมส่งเสริมให้ครูมีความสามารถทางการประเมินผล มีส่วนร่วมในการจัดการรายงานสอน มีส่วนร่วมประเมินข้อบกพร่องในการสอน มีส่วนร่วมในการนำผลสัมฤทธิ์มาปรับปรุงการสอน มีส่วนร่วมในการเสนอแนะการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐาน และมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อ ในขณะที่มีครูเพียงส่วนน้อยไม่มีส่วนร่วมและไม่แน่ใจว่าตนเองมีส่วนร่วมสำหรับสภาพการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการนิเทศภายใน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมเสนอแนะการประชุม มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาหารือกับครู ขณะที่ครูผู้สอนมากกว่าครึ่งหนึ่งเล็กน้อย มีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์การนิเทศ มีส่วนร่วมเสนอแนะแก่บุคลากรมีส่วนร่วมเสนอแนะวิธีการนิเทศภายใน มีส่วนร่วมในการจัดหาตำรา มีส่วนร่วมเสนอแนะโครงการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา มีส่วนร่วมเสนอแนะในการแก้ปัญหา และครูผู้สอนไม่ถึงครึ่งมีส่วนร่วมในการสร้างแบบประเมินพฤติกรรมการสอน

อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพร้าว มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ โดยมีบางส่วนมีส่วนร่วมน้อยและอีกบางส่วนไม่แน่ใจว่ามีส่วนร่วม ซึ่งผลการศึกษานี้สามารถนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

ประเด็นการมีส่วนร่วมบริหารงานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ผลการศึกษา พบว่าผู้บริหารได้เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมบริหารงานไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา การกำหนดนโยบายด้านวิชาการ การชี้แจงทำความเข้าใจโครงการ การส่งเสริมให้ครูได้เข้าใจหลักสูตร การจัดทำมีเอกสารหลักสูตร การจัดชั้นเรียน การจัดสถานที่อำนวยความสะดวก การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการประเมินผลการใช้หลักสูตร ซึ่งสภาพดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนตระหนักและหรือให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมบริหารงานหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้มากพอสมควร ซึ่งสภาพเช่นนี้ถือได้ว่าเป็นทิศทางที่ดีของการบริหาร เพราะการมีส่วนร่วมนั้นไม่ว่าจะร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมตรวจสอบ ย่อมจะส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศของการทำงานเป็น

หมู่คณะ สร้างความผูกพันระหว่างสมาชิกกับสมาชิก สมาชิกกับผู้บริหาร และสมาชิกกับหน่วยงาน สร้างความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงของสมาชิก อีกทั้งทำให้เกิดการตัดสินใจที่รอบคอบขึ้น (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2525, หน้า 170-172) อันจะส่งผลดีต่อคุณภาพ และประสิทธิภาพ ของการจัดการศึกษาในที่สุด อย่างไรก็ตามในส่วนของผลการศึกษาค้นคว้าจากข้อคำถามปลายเปิดซึ่ง ครูผู้สอนได้ เสนอปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม อันได้แก่ ปัญหาหลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ไม่สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ครูไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ครูขาดความเข้าใจในการใช้หลักสูตร ครูไม่ครบชั้น ครูมีภาระงานอื่นมาก ครูไม่ได้สอนตามที่ตนเอง ถนัด ซึ่งปัญหาดังกล่าวถ้าผู้บริหาร เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมตรวจสอบแล้ว ย่อมจะทำให้การแก้ปัญหาเป็นไปด้วยดี เป็นการระดมพลังแห่ง การร่วมมือ อีกทั้งเป็นความต้องการของครูผู้สอนด้วย ดังผลการศึกษาซึ่งครูผู้สอนได้ เสนอแนะให้ มีหน่วยงานกลางประสานการใช้หลักสูตร มีการร่วมกันกำหนดหลักสูตรโดยเฉพาะหลักสูตรท้องถิ่น มีการอบรมสัมมนาการใช้หลักสูตร มีการช่วยเหลือครู ส่งเสริมครูให้ทำงานเป็นทีม และควรเปิด โอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวิพากษ์วิจารณ์การใช้หลักสูตร ดังนั้นโดยหลักการและความเป็นจริง ตามกระแสความต้องการของครูผู้สอนและกระแสของสังคม ผู้บริหารจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการบริหาร อันจะเป็นปัจจัยหรือมิติเชิงวิธีการที่จะนำไปสู่การบริหารที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพได้

ประเด็นการมีส่วนร่วมบริหารงานวัดผลและประเมินผล ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารได้ เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมบริหารงานไม่ว่าจะเป็น เรื่องการกำหนดนโยบาย มีส่วนร่วมในการจัดตารางสอน มีส่วนร่วมในการปรับปรุงการสอน มีส่วนร่วมในการประเมิน มาตรฐาน และมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อ สภาพดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารตระหนักและหรือ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวัดผลและประเมินผลมากพอสมควร ซึ่งลักษณะ การบริหารเช่นนี้เป็นไปตามทฤษฎีการบริหารที่ว่าการทำงานต่าง ๆ มิใช่เป็นเพียงกิจกรรมที่ ผู้บริหารจะทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่จะมีส่วนร่วมทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2535, หน้า 22) เป็นการบริหารที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ การให้เกียรติ และให้ความไว้วางใจ อันเป็นคุณลักษณะหนึ่งของความเป็นเลิศในเชิงบริหารตาม

พรรคณะของ Peter และ Waterman (อ้างใน อัมภา บุญช่วย, 2533, หน้า 177) เป็นการจูงใจให้บุคลากรได้ใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ (ถวิล เกื้อกุลวงศ์, 2530, หน้า 317) ดังผลการศึกษาของ Likert (อ้างใน สมยศ นาวิการ, 2525, หน้า 191) ที่พบว่า ผู้บริหารที่เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อการทำงานที่ดีกว่า แรงจูงใจที่สูงกว่าและมีประสิทธิภาพการผลิตที่สูงกว่า ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนเข้ามามีส่วนร่วมบริหารงานของผู้บริหาร ดังผลของการศึกษาจึงถือได้ว่าเป็นทิศทางที่พึงประสงค์ในเชิงบริหารยุคปัจจุบัน

อย่างไรก็ตามถ้าหากผู้บริหารได้เพิ่มโอกาสให้บุคลากร ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการบริหารให้มากกว่าที่เป็นอยู่อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ผู้ศึกษาเชื่อว่าย่อมจะส่งผลดีต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของโรงเรียนมากขึ้นเช่นกัน จึงเป็นโจทย์ที่ผู้บริหารจะต้องคิดและทำต่อไปว่าที่ผู้บริหารที่เปิดโอกาสให้บุคลากรครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการบริหารนั้นได้ให้มีส่วนร่วมมากน้อยขนาดไหน จะมีวิธีเพิ่ม วิธีการมีส่วนร่วมให้มากขึ้นได้อย่างไร หรือมีส่วนไหนบ้างที่ยังเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมน้อยอยู่ หรือยังไม่ได้ให้มีส่วนร่วมเลย ซึ่งในเรื่องจะทำอะไรบ้างนั้น ผลจากการศึกษาครูผู้สอนได้เสนอปัญหาและข้อเสนอแนะเอาไว้ว่าสนใจดังนี้ ในส่วนของปัญหา พบว่า ครูบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจด้านการวัดผลประเมินผล ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดทำแฟ้มสะสมงาน ขาดเครื่องมือทดสอบที่เป็นมาตรฐาน ขาดงบประมาณ ขาดการนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงงานวิชาการ สำหรับข้อเสนอแนะ ครูผู้สอนได้เสนอแนะให้มีการกำหนดนโยบายการประเมินผลไว้ล่วงหน้า กำหนดให้มีการวัดผลในหลายรูปแบบกำหนดให้มีเครื่องมือทดสอบมาตรฐาน และเสนอแนะให้มีการอบรมสัมมนาให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครูในเรื่องการวัดผลประเมินผลและการทำแฟ้มสะสมงาน ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นโจทย์ที่ผู้บริหารควรจะต้องเปิดโอกาสให้คณะครูได้เข้ามาช่วยรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมตรวจสอบ และนำไปสู่การจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น อีกทั้งทำให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของครูผู้สอนเกิดรูปธรรมบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย การจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพในที่สุด

ประเด็นการมีส่วนร่วมบริหารงานการนิเทศภายใน ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมเสนอแนะการประชุม มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาหารือกับครู ในขณะที่ครูผู้สอนมากกว่าครึ่งหนึ่งเล็กน้อย มีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์การนิเทศ มีส่วนร่วมเสนอแนะแก่บุคลากร มีส่วนร่วมเสนอแนะโครงการ มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา มีส่วนร่วมเสนอแนะในการแก้ปัญหา และครูผู้สอนไม่ถึงครึ่งหนึ่งมีส่วนร่วมในการสร้างแบบประเมินพฤติกรรม จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการบริหารงานการนิเทศภายใน ครูผู้สอนมีส่วนร่วมน้อยกว่าการบริหารงานหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้กับการบริหารงานวัดผลและประเมินผลอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะบางประเด็นครูผู้สอนมีส่วนร่วมน้อยมาก อันได้แก่ การมีส่วนร่วมในการสร้างแบบประเมินพฤติกรรม ครู การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคของการนิเทศภายใน และการเสนอแนะการแก้ปัญหาของการนิเทศภายใน ซึ่งทั้งสามประเด็นผู้ศึกษาเห็นว่ามีความสำคัญต่อสัมฤทธิ์ผลของการนิเทศภายในมาก เพราะการนิเทศภายในนั้นมีจุดประสงค์หลักอันหนึ่งคือการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูให้ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน (อำภา บุญช่วย, 2537, หน้า 110) ถ้าผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีการร่วมมือกันน้อย ขาดการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและการเสนอแนะการแก้ปัญหาร่วมกันก็ยากที่การนิเทศภายในบรรลุจุดมุ่งหมายได้ ซึ่งการนิเทศที่จะประสบผลสำเร็จนั้นย่อมเกิดจากการเคารพซึ่งกันและกัน การประชุมปรึกษาหารือกัน การให้ความร่วมมือและประสานงานกัน และแก้ปัญหาร่วมกัน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2536, หน้า 4) ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าสภาพของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานการนิเทศของครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพร้าว ควรต้องมีการปรับปรุงแก้ไขมากเป็นพิเศษ จะทำอย่างไรให้ผู้บริหารและครูผู้สอนมาร่วมกันสำรวจตรวจสอบปัญหาการนิเทศ สาเหตุแห่งปัญหา วิธีการหรือแนวทางการแก้ปัญหา และวางแผนการนิเทศร่วมกัน ซึ่งในเรื่องเหล่านี้จากผลการศึกษา ครูผู้สอนได้นำเสนอปัญหาและข้อเสนอแนะที่น่าสนใจเอาไว้ดังนี้

ครูผู้สอนจำนวนหนึ่งเห็นว่าการนิเทศภายในของโรงเรียนที่ครูมีส่วนร่วมน้อย ขาดความสม่ำเสมอและต่อเนื่อง การยอมรับผู้นิเทศที่ไม่ใช่ผู้บริหารยังมีน้อย ผู้บริหารมีภารกิจมาก ไม่มีเวลา นิเทศ ผู้บริหารบางส่วนไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศ หน่วยเหนือยังไม่เอาจริงกับปัญหาการนิเทศ ผู้บริหารขาดการมอบหมายให้ผู้อื่นทำการนิเทศแทน ผู้นิเทศขาดความรู้ความเข้าใจเจตนารมณ์ของ

การนิเทศภายใน ขาดเครื่องมือนิเทศที่เหมาะสม ขาดการนำผลการนิเทศมาใช้ปรับปรุงงาน ผู้บริหารไม่เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วม ซึ่งปัญหาทั้งหลายทั้งปวงนี้ ครูผู้สอนได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขเอาไว้ดังนี้ โรงเรียนควรมีแผนปฏิบัติงานการนิเทศภายในอย่างชัดเจน และเป็นระบบ ผู้บริหารควรเปิด โอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศ ควรมีการนิเทศทุกสัปดาห์หรืออย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้ง ควรมีการกำหนดจุดประสงค์การนิเทศให้ชัดเจน และเหมาะสมกับสภาพของ โรงเรียน ควรมีการแต่งตั้งบุคลากรร่วมรับผิดชอบนิเทศแผนโดยมีการแต่งตั้ง เป็นลายลักษณ์อักษร ควรจัดให้มีการศึกษาดูงาน ควรมีการอบรมให้ความรู้แก่ผู้นิเทศ ควรสร้าง เครื่องมือนิเทศที่มี ประสิทธิภาพ และผู้บริหารควรรีความสำคัญต่อการนิเทศมากกว่าที่เป็นอยู่

จากปัญหาและข้อเสนอแนะทั้งหมดที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นว่าครูผู้สอนให้ความสำคัญกับการนิเทศมากพอสมควร อีกทั้งรู้และเข้าใจถึงสภาพของการนิเทศที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และที่สำคัญครูผู้สอนพร้อมที่จะได้รับการนิเทศ แต่สภาพที่ผ่านมามีเหมือนการนิเทศยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร มีอะไรเป็นสาเหตุหลัก อะไรที่คอยจุดรั้งสะกิดกันไม่ให้การนิเทศดำเนินไปด้วยดี ยังขาดปัจจัยหลักอะไรที่จะสามารถสนับสนุน ผลักดัน ขับเคลื่อนให้การนิเทศไปสู่การบรรลุผลตาม จุดประสงค์ หรือมีผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้ ในความเห็นของผู้ศึกษาวกกับผลของการศึกษาหรือความเห็นของครูผู้สอนผู้ให้ข้อมูล สรุปได้ว่า สาเหตุหลักของปัญหาการนิเทศคือ ความเป็นระบบราชการของโรงเรียนและหน่วยเหนือที่มากไปด้วยระเบียบวิธีการ "เป็นพิธีกรรมมากกว่าการพัฒนา" (ประเวศ วะสี, 2526, หน้า 182) ดังจะเห็นได้จากข้อเสนอแนะของครูผู้สอนที่เห็นว่าผู้บริหารมีภารกิจมาก ซึ่งภารกิจส่วนใหญ่ล้วนแล้วแต่เป็นภารกิจในเชิงราชการหรือระบบหน่วยงานย่อยที่โรงเรียนดำรงสถานภาพอยู่ในปัจจุบัน อันไม่ได้เป็นภารกิจเชิงวิชาการหรือเชิงการพัฒนาการเรียนการสอนโดยตรง ผู้บริหารหรือโรงเรียนใช้เวลาหมดไปกับการกิจเชิงราชการมาก จนเหลือเวลาไม่มากพอที่จะมาทุ่มเทกับงานด้านการเรียนการสอน หรือการนิเทศโดยตรง นี่คือนิวสาเหตุหลักเป็นที่มาของปัญหาทั้งหลายทั้งปวง กอปรกับยัง ผู้บริหารขาดความตระหนักหรือไม่ให้ความสำคัญกับงานการเรียนการสอนหรืองานนิเทศภายใน มัวแต่เอาเวลาไปใช้กับการสนองหรือรับใช้ระบบราชการที่ไม่เป็นคุณประโยชน์โดยตรงต่องานด้าน วิชาการหรืองานการนิเทศภายใน ก็ดูเหมือนจะเป็นเรื่องยากที่จะทำให้งานนิเทศภายในบรรลุผลได้

งานไหนคือภารกิจหลัก งานไหนคือภารกิจรอง หรือภารกิจเสริม ผู้บริหารจะต้องชัดเจนและปฏิบัติให้ถูกต้อง

อย่างไรก็ตามภายใต้ระบบราชการที่เป็นปัญหาและกำลังดำเนินการปฏิรูปอยู่ในปัจจุบัน ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของครูผู้สอนที่ได้จากผลการศึกษา ผู้ศึกษาเห็นว่ามีความเป็นไปได้ที่จะสามารถแก้ปัญหาการนิเทศภายในไปได้ในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการนิเทศ ไม่ว่าจะเป็นร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมตรวจสอบ ซึ่งลักษณะการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมนั้น ล้วนแล้วแต่จะส่งผลดีต่อการบริหาร ดังผลการศึกษาของ อินทรน้อย มะลิชัยวงศ์ (2541, หน้า 46) พบว่า ปัจจัยหนึ่งที่ผู้บริหารดีเด่นใช้มากและประสบผลสำเร็จคือ การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม ในการบริหารในลักษณะ เช่นเดียวกัน ผลการศึกษาของ ปรานอม เชื้อศักดิ์หาหงษ์ (2537, หน้า 61) พบว่า การพัฒนาโรงเรียนนั้น ควรให้โอกาสแก่บุคลากรได้แสดงความคิดเห็น ตลอดจนสนับสนุนให้บุคลากรมีความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน นอกจากนี้ ประโยชน์ เจริญยุทธ (2539) ยังพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะครู มีผลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในเพิ่มขึ้นทุกขั้นตอน

ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่ผู้บริหารและครูผู้สอนจะช่วยกันร่วมมือกันศึกษาทำความเข้าใจถึงสภาพความเป็นมา ความเป็นอยู่ และความเป็นไปของการนิเทศภายในว่ามีความสำคัญอย่างไร ในปัจจุบันมีสภาพเป็นอย่างไร และอนาคตข้างหน้าควรจะเป็นอย่างไร แล้วนำข้อมูลที่ได้รับมาวางแผนร่วมกัน กำหนดยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี มาตรการ แนวทางอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายหลักคือการมุ่งสู่คุณภาพ และประสิทธิผลของการจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นสำคัญ

สรุปแล้วผลจากการศึกษาครั้งนี้ในภาพรวมกล่าวได้ว่า ครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ นั่นคือ งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานวัดผลและประเมินผล ส่วนงานการนิเทศภายในนั้น ดูเหมือนว่าการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนยังมีไม่มาก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการนิเทศ ดังปัญหาที่ได้นำเสนอมาตามลำดับ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นว่างานที่ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพร้าว ควรจะให้ความสำคัญและร่วมกันดำเนินการเป็นพิเศษ คือการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนอย่างทั่วถึง ชัดเจน ต่อเนื่องและถาวร

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ประมวลสรุปผลและมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผลจากการศึกษาพบว่า หลักสูตรบางเรื่องยังไม่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ครูยังมีความสับสนและไม่เข้าใจในการใช้หลักสูตร จึงเสนอแนะให้มีการอบรมสัมมนาร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร และปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

1.2 ผลจากการศึกษาพบว่า โรงเรียนยังขาดเครื่องมือวัดผลที่เป็นมาตรฐานและครูขาดความรู้ความเข้าใจด้านการประเมินผล และการจัดทำแฟ้มสะสมงาน จึงเสนอให้ผู้บริหารร่วมกับครูผู้สอนจัดให้มีแบบทดสอบมาตรฐาน สร้างความเข้าใจเรื่องการประเมินผลและการจัดทำแฟ้มสะสมงาน โดยการระดมสมองหรือเชิญวิทยากรมาให้คำแนะนำ

1.3 ผลจากการศึกษาพบว่า การนิเทศภายในของโรงเรียนยังมีส่วนร่วมน้อย จึงเสนอให้ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนหันมาให้ความสำคัญกับการนิเทศภายในให้มากกว่าที่เป็นอยู่

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานด้านใดด้านหนึ่งของการบริหารงานทั้ง 6 งาน

2.2 ควรศึกษาพฤติกรรมของครูผู้สอนที่เกี่ยวกับการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมตรวจสอบในการบริหารงานของโรงเรียน

2.3 การศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาเป็นกรณีศึกษาในแต่ละสถาบันในเรื่องการมีส่วนร่วมในการนิเทศภายใน